

TULEVAISUUSRUNO

TEHTÄVIÄ
TULEVAISUUDEN
KUVITTELUUN

MIKKO RÄTY, PETRA VALLILA JA RIINA NÄSI

Mikko Rätty, Petra Vallila ja Riina Näsi:
Tulevaisuusruno – tehtäviä tulevaisuuden kuvitteluun.
PDF. 2025. ISBN 978-952-6693-80-4

Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry ja KSL-opintokeskus
Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki
www.ksl.fi/kulttuuriaktivismi/tulevaisuusrunous

Tulevaisuusruno – tehtäviä tulevaisuuden kuvitteluun on lisensoitu
Creative Commons Nimeä-Eikaupallinen-Eimuutoksia 4.0
Kansainvälinen (CC BY-NC-ND 4.0)-lisenssillä.

Julkaisu on saanut tukea Kuluttajaosuustoiminnan säätiöltä

Tekstit ja tehtävät Mikko Rätty, Petra Vallila ja Riina Näsi
Taitto ja kuvitus Viivi Waris
Visuaalinen ilme Laura Lyytinen

KSL **OPINTO-
KESKUS**

KULUTTAJA-
OSUUSTOIMINNAN **SÄÄTIÖ**

TULEVAISUUSRUNO

TEHTÄVIÄ
TULEVAISUUDEN
KUVITTELUUN

SISÄLLYS

TULEVAISUUSRUNOUS	5	KOHTI KESTÄVIÄ TULEVAISUUKSIA	28
MISTÄ RUNOSSA ON KYSE?	7	Miten toimimme kohti parempaa tulevaisuutta?	28
MITÄ RUNO ON?	8	Minusta meihin	29
MITÄ TULEVAISUUSRUNOUS ON?	9	Mielenosoitus	30
OHJEITA	11	LÄHTEITÄ JA LUETTAVAA	32
Ohjeita tulevaisuusrunotehtävien tekemiseen	11	LIITTEET	33
Ohjeita tulevaisuusrunotyöpajoja varten	12	Tulevaisuussanaruudukko 1	34
VIRITTÄYTYMINEN	14	Tulevaisuussanaruudukko 2	35
Tulevaisuussanat	14	Tulevaisuussanaruudukko 3	36
Tulevaisuusruudukko	15	Turvallisemman tilan periaatteet	37
Tulevaisuus aistii	16		
RUNOUTTA MUUTOKSESTA	17		
Joo, ja... -harjoitus runouden keinoin	17		
Nykypäivän haasteet ja kamppailut	20		
Muuttajat ympärillä	21		
KUVITELLEN	23		
Toisen utopia	23		
Tulevaisuuden kuva	25		
Runo tulevaisuuteen	26		
Ole joku toinen	27		

TULEVAISUUSRUNOUS

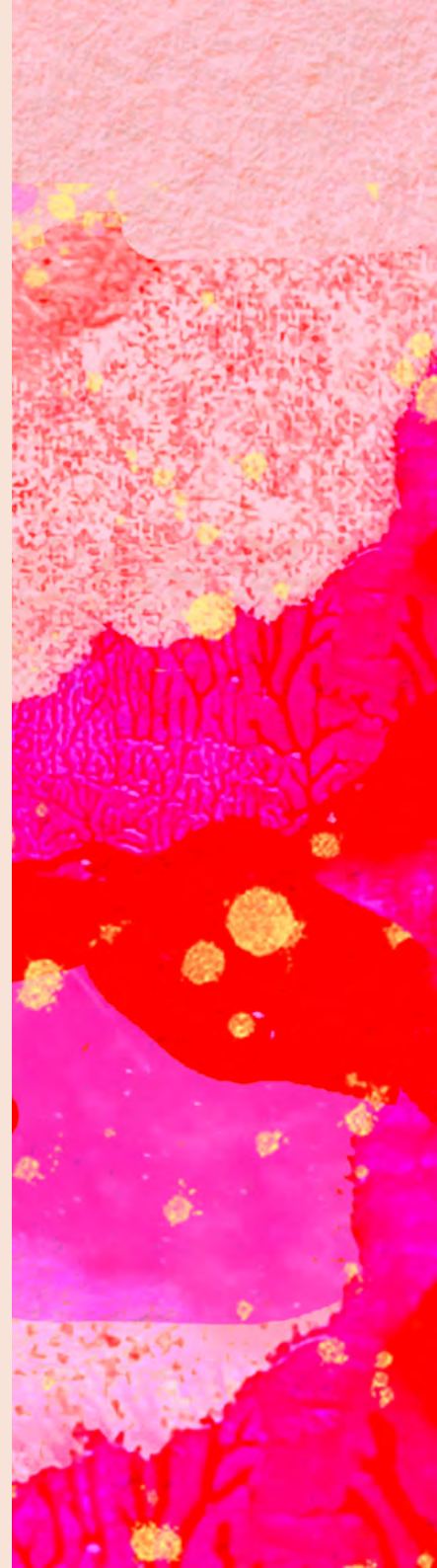
Runous tarjoaa meille keinon kuvitella asioita uudella tapaa. Runous auttaa puhumaan siitä, mille ei ole vielä sanoja. Runous on tunteen kieli. Runouden kautta voimme asettua toisen asemaan ja kokea, miltä toisenlainen maailma tuntuu.

Runoilemalla tulevaisuudesta luomme samalla uusia tulevaisuuksia.

Runous on aina ollut osa kansalaisaktivismia, työväenliikettä ja yhteiskunnallista muutosta. Runoilijoiden synnyttämät säkeet ovat nousseet huudoiksi mielenosoituksissa ja vallankumouksissa. Runous on ennakoinut tulevaa.

Tulevaisuuden ennakointi edellyttää kykyä etsiä ja yhdistää monenlaista tietoa sekä kuvitella erilaisia tulevaisuuksia. Sen tehtävänä on haastaa olemassa olevia käsityksiämme ja auttaa yksilöitä, yhteisöjä ja yhteiskuntaa kehittämään toimintaansa, luomaan innovaatioita, varautumaan muutoksiin ja hallitsemaan epävarmuutta.

Kulttuuri ja eri taidemenetelmät ovat tärkeä osa tulevaisuuden ennakointia nimenomaan yhteisen mielikuvituksemme muovaajina. Voimme työskennellä sellaisen

tulevaisuuden puolesta, jonka osaamme kuvitella. Monet taiteen piirissä syntyneet haaveet ovatkin myöhemmin tulleet todeksi myös yhteiskunnallisina muutoksina.

Tulevaisuusrunous asettuu osaksi tätä pitkää jatkumoa. Se on kysymysten ja vastausten etsintää, toisen asemaan asettumista, aiemmin kokemattoman kokemista sekä muutosvoimien kokoamista. Tulevaisuusrunous luo toivoa.

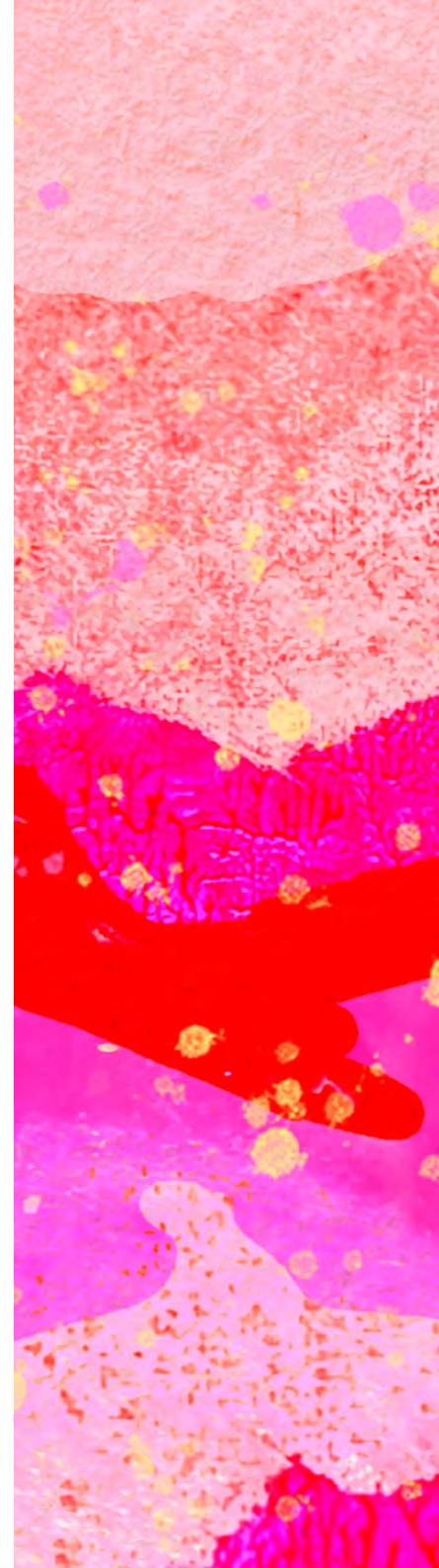
Tähän julkaisuun on koottu **TULEVAISUUSRUNOUSTEHTÄVIÄ**, joiden avulla kuka tahansa voi kirjoittaa tulevaisuusrunoutta yksin tai yhdessä. Tehtävät kannustavat hakemaan uusia sanoja totutulle ja kokeilemaan erilaisia näkökulmia. Mukana on myös esimerkkejä Tulevaisuusrunous-työpajoissa syntyneistä runoista ja säkeistä.

Tulevaisuusrunotehtävät on suunniteltu hyödyntäen niin ennakkoinnin menetelmiä kuin erilaisia runon kirjoittamiseen kannustavia tehtäviä. Niiden avulla voi käsitellä tulevaisuuden haasteita, nykypäivän kamppailuja, ratkaisuja ja tavoitteita tavoilla, jotka painottavat inhimillistä kokemusta yhteiskunnasta ja ihmisestä osana luontoa. Vaikka tehtävät ovat pääosin matalan kynnyksen tehtäviä, niistä voivat löytää innostusta ja uusia näkökulmia myös jo kauemmin kirjoittamista harrastaneet. Ehdotamme myös tapoja, joilla tulevaisuusrunoihin kertyvää tietoa voi käyttää toiminnassa.

Toivomme, että tulevaisuusrunoustehtävät innostavat ja kannustavat kaikkia tämän oppaan lukijoita kehittämään omaa tulevaisuusajatteluaan ja toimintaansa. Toivomme, että tehtävät tarjoavat omia ja jaettuja oivalluksia sekä iloa! Toivomme oppivamme yhdessä uutta runouden mahdollisuuksista paremman tulevaisuuden kuvittelussa. Toivomme toiveikkuutta.

Tulevaisuus tapahtuu nyt. Siihen vaikuttaminen kuuluu kaikille, ei harvoille.

Helsingissä 15.10.2025
Mikko, Petra ja Riina

MISTÄ RUNOSSA ON KYSE?

Runous ruokkii mahdollottoman ajattelua ja antaa tilaa toteutumattoman kokemiselle. Tämä tekee siitä ainutlaatuisen harjoituskentän, jossa voi rikkoa arjen kielioppia.

Ei ole oikeaa tai väärää tapaa kirjoittaa tai lukea runoutta. Runon kieli käyttää metaforia, symboleja ja vertauksia, joiden avulla voi hahmottaa sellaisia tulevaisuuden tapahtumia ja muotoja, joille ei vielä ole sanoja. Runous antaa välineitä sanoittaa se, mikä on vasta orastavaa ja epäselvää.

Runo sallii leikkittelyn ja yllättävät kokeilut, jotka haastavat nykyhetken itsestäänselvyksiä ja avaavat uusia näkökulmia. Runouden avulla voi esimerkiksi luoda useita tulevaisuuden kuvia rinnakkain. Myös sellaisia, joissa erilaiset todellisuudet tapahtuvat samanaikaisesti.

Runous ei kuitenkaan ole vain kielen ja mielikuvituksen leikkiä. Se on myös tunteen ja tunneilmaisun kieltä. Tulevaisuuden ajatteluun liittyvät aina tunteet: toiveet, pelot, odotukset, halut ja epävarmuudet. Runous tarjoaa keinon käsitellä näitä tunteita ja tehdä niistä näkyviä. Skenaariot ja raportit ovat yrityksiä hahmottaa tulevaisuutta loogisesti, mutta runo tavoittaa sen, miltä tulevaisuus tuntuu ja mitä se merkitsee yksilölle.

Samalla runous on myös asioiden nimeämistä. Kun asioille annetaan nimi, ne tulevat näkyviksi ja todellisiksi. Se, joka määrittelee sanojen merkityksen, muokkaa todellisuutta. Tässä mielessä runous on myös vallankäytön muoto: se voi murtaa vanhoja kategorioita ja luoda uusia käsitteitä, joilla tulevaisuutta voidaan ajatella ja rakentaa.

RUNOUS EI KUITENKAAN OLE VAIN
KIELEN JA MIELIKUVITUKSEN LEIKKIÄ.
SE ON MYÖS TUNTEEN JA TUNNE-
ILMAISUN KIELTÄ.

Runous mahdollistaa irtautumisen totutusta ajattelutavasta. Se antaa luvan ajatella mahdotonta ja kääntää katseen kohti sellaista, mikä ei vielä ole olemassa. Runous on työkalu, jonka avulla voimme kuvitella moninaisempia ja inhimillisempiä tulevaisuuksia.

*On siis rakkautta,
joka soittaa metsiä
ja merien musiikkia.*

*On siis vaihtoehtoja:
toisia tulevaisuuksia
ne kutsuvat minua
vievät mukanaan
kuin tuulenpuuska.*

RUNOUS MAHDOLLISTAA
IRTAUTUMISEN TOTUTUSTA
AJATTELUTAVASTA.

MITÄ RUNO ON?

Runo on tiivistä kieltä, joka leikkii sanoilla, kuvilla ja säkeiden asettelulla. Runossa ei aina sanota asioita suoraan, vaan usein vihjataan, ehdotetaan ja jätetään tilaa lukijan tulkinnoille.

Runous voi olla muodoltaan vapaata tai mitallista. Teksti ei yleensä etene riveittäin, vaan katkojen ja rytmin mukaan. Runo rakentuu säkeistä, eli yksittäisistä riveistä, jotka muodostavat yhdessä säkeistöjä. Säkeen pituus, rytmi ja katkot vaikuttavat runon tunnelmaan ja merkitykseen. Mitallinen runous noudattaa tarkkaa rytmistä kaavaa, mutta nykyrunoudessa vapaamittaisuus on tavallista. Proosarunous taas on runoutta, joka on kirjoitettu proosan eli jatkuvan tekstin muotoon ilman säkeistöjä ja riveittäin

rytmitettyä asettelua. Siitä huolimatta se käyttää runoudelle tyypillisiä piirteitä, kuten kuvallista kieltä, rytmiä ja tiivistä.

Runoudelle ovat ominaisia vertauskuvat, metaforat ja symbolit.

Vertaus rinnastaa asioita toisiinsa ja tekee kuvasta havainnollisemman esimerkiksi sanan kuin avulla (*“Hän liikkui kuin salama”*). Metafora puolestaan tiivistää vertauksen jättämällä kuin-sanan pois ja luo uudenlaisen yhteyden asioiden välille (*“Hän oli salama”*). Symboli taas viittaa vakiintuneeseen merkitykseen, kuten haava rakkauteen.

Runous on kieltä, joka avaa uusia merkityksiä rytmin, kuvien ja rinnastusten avulla.

MITÄ TULEVAISUUSRUNOUS ON?

Käyttämässämme kielessä piilee paljon valtaa. Nimeämällä asioita ja ilmiöitä tietyllä tavalla tulemme samalla ehdottaneeksi, miten asioihin ja ilmiöihin pitäisi suhtautua. Monesti itsestään selvinä pitämämme asiat voisivat kuitenkin olla myös toisin. Asioista voi puhua ja ajatella monin eri tavoin.

Tulevaisuudesta puhuttaessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ketkä tulevaisuudesta puhuvat. Ketkä käyttävät tulevaisuusvaltaa? **TULEVAISUUSVALLAN*** keskittymistä vain harvoille voidaan purkaa kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kiinnittämällä huomiota siihen, ketkä saavat äänensä kuuluviin tulevaisuutta koskevassa keskustelussa, voimme vahvistaa tasaveroisempia osallistumisen mahdollisuuksia. Tarkastelemalla kriittisesti sitä, keiden tulevaisuusvisiot esitetään realistisina ja valtavirtaisina voimme kannustaa myös muita osallistumaan keskusteluun. Keille voisimme luoda tilaa kuvitella uusia tulevaisuuksia?

Käyttämämme kieli määrittelee helposti sen, ketkä keskusteluun voivat osallistua. Keiden ääni kuuluu, kenen ajatukset merkitsevät? Mikä on tavallista, mitä esimerkiksi “pakko” milloinkin tarkoittaa?

Tulevaisuusrunous purkaa näitä itsestäänselvyksiä. Se tarjoaa keinoja, joilla nivoa yhteen runouden mahdollisuuksia sekä tulevaisuusajattelua ja ennakointia.

TULEVAISUUSAJATTELUN* lähtökohtana on, että tulevaisuudet eivät ole ennalta määrättyjä, vaan niihin voi vaikuttaa teoilla ja valinnoilla. Tulevaisuusajattelussa tulevaisuuksia on monia. Siksi meidän onkin tärkeä puhua tulevaisuuksista yhden tulevaisuuden sijaan. On uskallettava ajatella tulevaisuuksia, joissa toteutuu se, mikä on meille tärkeää.

Luovuus ja mielikuvitus ovat tärkeä osa tulevaisuusajattelua. Näiden taitojen vahvistaminen auttaa yksilöitä, organisaatioita ja yhteiskuntaa käsittelemään ja muuttamaan moniulotteista, niin sanottujen viheliäisten ongelmien maailmaa.

Myöskään runouden synnyttämät ajatukset ja tunteet eivät ole ennalta annettuja, vaan ne tapahtuvat aina vuorovaikutuksessa tekstin ja lukijan välillä. Runo on jokaiselle lukijalle omanlaisensa.

Tulevaisuusrunoa kirjoittamalla ja tulevaisuusrunoista keskustelemalla voimme päästä käsiksi sellaiseen hiljaiseen tietoon, joka ei ole vielä tarttunut asiateksteihin tai noussut puheeksi muualla. Voimme myös löytää uutta toiveikkuutta ja tahtoa toimia parempien tulevaisuuksien puolesta.

* Dufva, Lähdemäki-Pekkinen, Poussa & Rekola 2024.

* Dufva, Grabtchak, Ikäheimo, Lähdemäki-Pekkinen & Poussa 2021.

TULEVAISUUS-
AJATTELUSSA
TULEVAISUUKSIA
ON MONIA.

*Tulevaisuus on hauska
tulevaisuus on ihana
tulevaisuus on kummallinen
tulevaisuus on maaginen
tulevaisuus on lämmin
tulevaisuus on valoisa.*

OHJEITA

VIRITTÄYDY TEHTÄVIIN
RUNOVIDEON AVULLA!

[ksl.fi/kulttuuriaktivismi/
tulevaisuusrunous](https://ksl.fi/kulttuuriaktivismi/tulevaisuusrunous)

OHJEITA TULEVAISUUS- RUNOTEHTÄVIEN TEKEMISEEN

Tulevaisuusrunotehtävissä tärkeintä on pysähtyä hetkeksi ajattelemaan ja aistimaan tulevaisuutta. Tarkoitus on herkistyä tekemään huomioita siitä, minkälaisin sanoin voimme kuvata tulevaa. Miten sanamme vaikuttavat meihin?

Tästä oppaasta löydät muutamia tulevaisuusrunotyöpajoissa syntyneitä runoja, joita voit lukea yksin tai yhdessä muiden kanssa inspiraatioksi. KSL:n Tulevaisuusrunosivuilta löydät myös **RUNOVIDEON**, jonka parissa voit virittäytyä tehtäviin. Älä kuitenkaan ajattele julkaisun runoja mallina siitä, minkälainen runon pitäisi olla. Oma runosi voi olla juuri sellainen, kuin itse haluat.

Runoa ei voi kirjoittaa väärin. Voit kannustaa itseäsi tai ryhmääsi kirjoittamaan lämmitelyharjoituksena ylös ensimmäiset sanat, jotka tulevat mieleen.

Runo voi olla lyhyt tai pitkä. Se voi muodostua vaikkapa vain muutamista mieleen juolahtaneista sanoista tai jatkua sivukaupalla. Runon muoto on aivan vapaa.

Runon avoimuus antaa luvan käyttää kaikenlaisia sanoja. Usein vaihtamalla tutun sanan johonkin toiseen löydämme myös uusia tapoja ajatella. Kuunnelkaa ja pysähtykää sanojen ääreen. Näin tulevaisuus saa myös uuden kokemuksen tavan. Minkälaista on runon kautta esiin tullut tieto?

RUNOA EI VOI
KIRJOITTAA VÄÄRIN.

OHJEITA TULEVAISUUSRUNO- TYÖPAJOJA VARTEN

Tehtävät voi tehdä yksin tai yhdessä. Harjoitukset voi tehdä pareittain tai ryhmässä. Jokainen voi kirjoittaa oman runon, joista keskustellaan yhdessä. Voitte myös kirjoittaa runoja yhteistyönä esimerkiksi niin, että jokainen osallistuja lisää vuorollaan sanan, ajatuksen tai säkeen runoon tai ohjaaja koostaa sanoista ja lauseista runon. Papereita voi myös kierrättää ryhmässä osallistujalta toiselle.

Runoutta voi kirjoittaa kaikkialla. Menkää rohkeasti luontoon ja yllättäviin paikkoihin tuntemaan ja havainnoimaan ympäristöä. Etätyöpajoissa voitte hyödyntää runon kirjoittamiseen yhteiskirjoitussovelluksia tai yhteistyöalustoja.

On hyvä kiinnittää huomiota siihen, että kaikki saavat osallistua ja tulevat kuulluiksi.

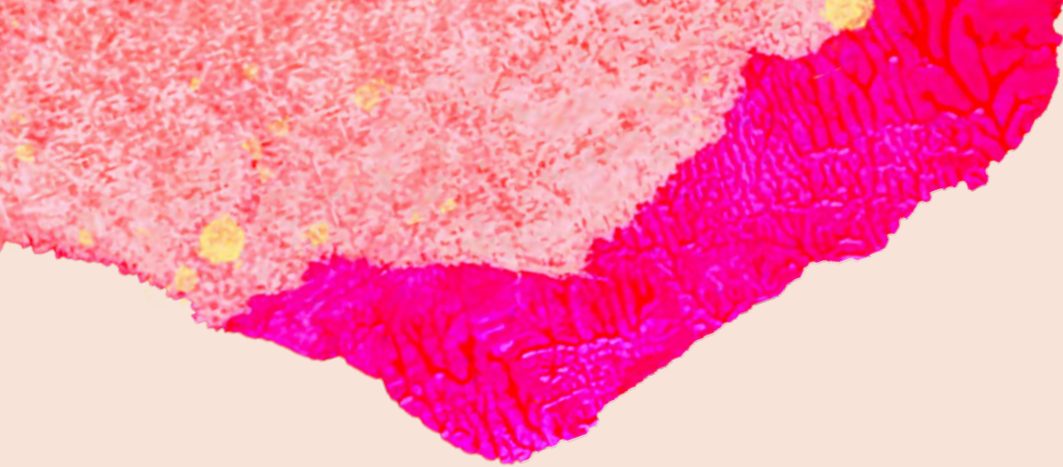
Lukekaa kirjoittamianne runoja ääneen toisillenne ja kirjoittakaa yhdessä. Tuoko runo esiin jotain sellaista, mitä ette ole ennen ehkä ajatelleet? Käykää keskustelua mahdollisista tulevaisuuksista ja ratkaisuista. Tulevaisuusajattelumme kehittyy ja muuttuu dialogissa.

Yhdistelkää rohkeasti monitaiteista ja visuaalista tekemistä esimerkiksi hyödyntämällä seinälle laitettavia post-it lappuja tai yhteisiä isoja papereita, joille voitte kerätä, piirtää, maalata ja ryhmitellä sanoja ja kuvia.

Runot voi myös äänittää tai koostaa niistä videoita. Runo saa näin erilaisen esittämisen tavan.

Työpajaa ohjatessa voit hyödyntää KSL:n turvallisemman tilan periaatteita.
ksl.fi/turvallisemman-tilan-periaatteet

ON HYVÄ KIINNITTÄÄ
HUOMIOTA SIIHEN, ETTÄ
KAIKKI SAAVAT OSALLISTUA
JA TULEVAT KUULLUIKSI.

Du som lever i fattigdom och behöver tröst,
dig önskar jag glädje och vänskap.

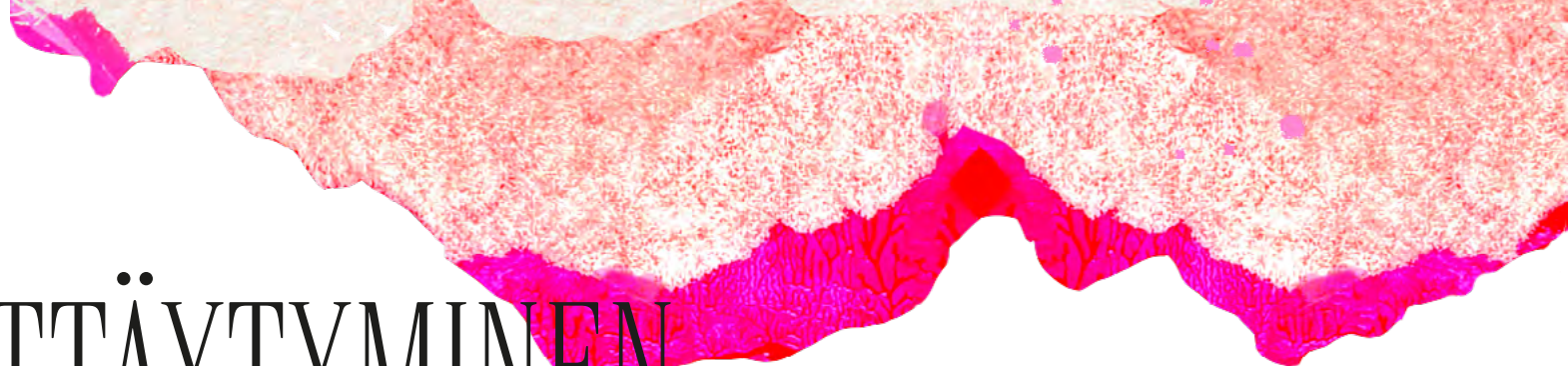
Tänk om vi alla skulle kunna åka till
rymden och se på stjärnorna på
nära håll.

Kanske vi kan komma tillbaka och
vara snällare och hjälpsammare
mot varandra.

Metsän valta on toisenlaista
sillä on hiljaiset juuret,
niiden kieli on vääjäämättömyyden kieli.
Tuulen aallot metsän oksistoissa,
niiden rytmi vilimpi kuin meren.

Vieraista kaupungeista
etsimme kotipuita
etsimme lehvien takaa pilkottavaa taivasta,
etsimme sitä, minkä jätimme taakse

sitä, mikä jää.

VIRITTÄYTYMINEN

Tulevaisuusruno:

TULEVAISUUSSANAT

KESTO: 5–10 MIN

Runous syntyy sanoista. Listaa 5–10 sanaa, jotka sinulle tulee mieleen hyvästä tulevaisuudesta.

Katso sanoista syntyvää listaa. Ajattele, että lista onkin runo – onko se valmis sellaisenaan? Voit halutessasi vaihtaa sanojen järjestystä ja kirjoittaa uusia sanoja. Voit täydentää sanoista kokonaisia lauseita ja rivejä.

RYHMÄ:

Tee tehtävä ryhmässä. Keksikää yhdessä sanoja ja muodostakaa niistä runo tai runoja. Minkälaisia tulevaisuuksia runoihinne alkaa muodostua?

Voitte tehdä harjoituksen myös kehollisena ja herättelevä harjoitteena: Heitelkää palloa, lankakerää tai muuta kopiteltavaksi sopivaa esinettä toisillenne. Kukin kopin ottanut osallistuja sanoo ääneen yhden hyvään tulevaisuuteen liittyvän sanan. Kirjatkaa nämä sanat ylös ja katsokaa, minkälainen runo niistä syntyy.

Tulevaisuusruno:

TULEVAISUUSRUUDUKKO

KESTO: 5–15 MIN

Voit hyödyntää julkaisun liitteenä löytyvää tulevaisuussanaruudukkoa. Valitse ruudukosta 3–5 sanaa. Keksi näiden lisäksi 3–5 omaa sanaa, jotka liittyvät mielessäsi tulevaisuuteen.

Kirjoita valitsemiasi ja keksimiäsi sanoja käyttäen lyhyt runo tulevaisuudesta. Minkälainen tulevaisuus on? Runo voi olla pelkkä luettelo, tai voit täydentää sanojasi muilla sanoilla kokonaisiksi säkeiksi ja säkeistöiksi. Runon muoto on vapaa.

RYHMÄ:

Jos teette harjoitusta ryhmässä, voit tulostaa kullekin osallistujalle oman ruudukon, tai sitten voitte yhdessä keskustellen valita ruudukosta samat sanat, jotka kukin täydentää omaksi runokseen. Miten samoista sanoista syntyvät runot eroavat toisistaan? Mikä niille on yhteistä?

Tulevaisuusruno:

TULEVAISUUS AISTII

KESTO: 5–10 MIN

Runouden kieli on aistivoimaista. Ajattele jokin hetki tulevaisuudessa. Olet kenties viiden vuoden, kymmenen vuoden, kolmenkymmenen vuoden päässä tulevaisuudessa. Pysähdy hetkeksi aistimaan tulevaisuuden ympäristöäsi.

Täydennä ja jatka valitsemiasi säkeitä.

Tulevaisuudessa näen...

Tunnen...

Kuulen...

Aistin...

Toimin...

Ihmiset...

Luonto...

Oivallan...

Voit jatkaa lauseita vapaasti haluamallasi tavalla ja käyttää myös välimerkkejä. "Näen, miten..." "Kuulen, kuinka..." "Ihmiset toimivat..." "Luonto. Sen keskellä..." Voit vaihtaa säkeiden järjestystä ja jatkaa runoa haluamallasi tavalla.

Jatkotehtävänä voit kokeilla poistaa edellä listatut säkeiden ensimmäiset sanat (tunnen, kuulen, aistin jne.) ja katsoa, minkälaiseksi runo näin muodostuu. Välittykö sama tulevaisuuden tunnelma yhä?

RUNOUTTA MUUTOKSESTA

Tulevaisuusruno:

JOO, JA... -HARJOITUS RUNOUDEN KEINOIN

KESTO: 5–10 MIN

Toisto on eräs runouden keinoista. Tässä harjoituksessa toistamme ”joo, ja” -vastausta tapana uskoa tulevaisuudessa ratkeaviin haasteisiin. ”Joo, mutta...” on hyvin tavallinen tapa torjua jokin ehdotus tai tarjous. Entä jos kaikkeen vastaisikin kyllä?

Kirjoita aluksi neljän säkeen, rivin tai lauseen verran runoa toiveittesi tulevaisuudesta. Mitkä kaikki tämän hetken haasteista on jo ratkaistu?

Jatka sen jälkeen tekstiäsi Joo, ja -periaatteella. *Tämä haaste on ratkaistu, joo, ja tämäkin haaste on ratkaistu, joo, ja...*

Pyri jättämään kritiikki ja kyseenalaistavat ajatukset sivuun. Runon maailmassa ratkaisut ovat löytyneet ja asiat ovat menneet hyvin. Jatka runoa Joo, ja -periaatteella niin pitkään kuin haluat. Kuinka monta ratkaistua haastetta löydät?

Voit kokeilla runon lukemista ääneen. Minkälaisen tunnelman toisto tuo runoon?

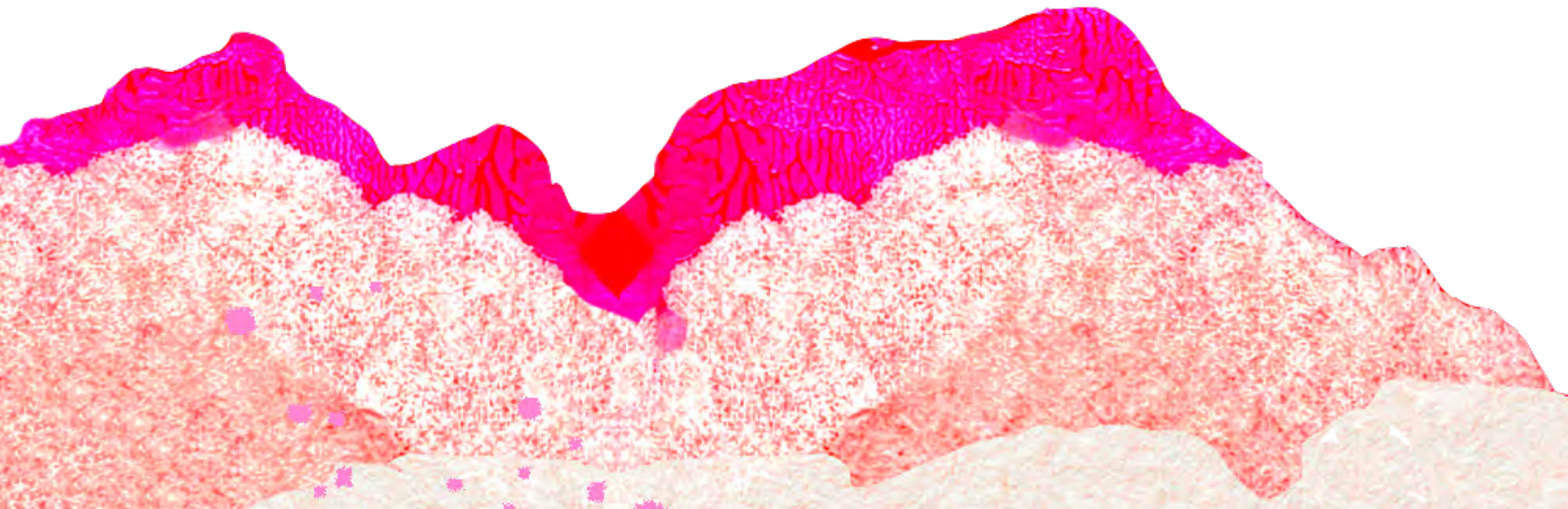
TEHTÄVÄ JATKUU →

Tarkastele lopuksi runoa; Minkälainen tulevaisuuskuva runosta välittyy? Miten haasteet ratkaistiin, jotta toivottu tulevaisuus oli mahdollinen?

RYHMÄ:

Tehtävän toi tehdä myös parityönä siten, että jatkatte vuorotellen runoa aina uuden lauseen verran. Miten keksimänne haasteet ja niiden ratkaisut lomittuvat toisiinsa? Minkälaiseksi yhteinen tulevaisuuskuvanne muodostuu?

Minä toivon että sinä pääset
paikkaan jossa on lämmin &
tuulee paljon.

Toivon että tuuli puhaltaa
ajatuksiesi läpi.

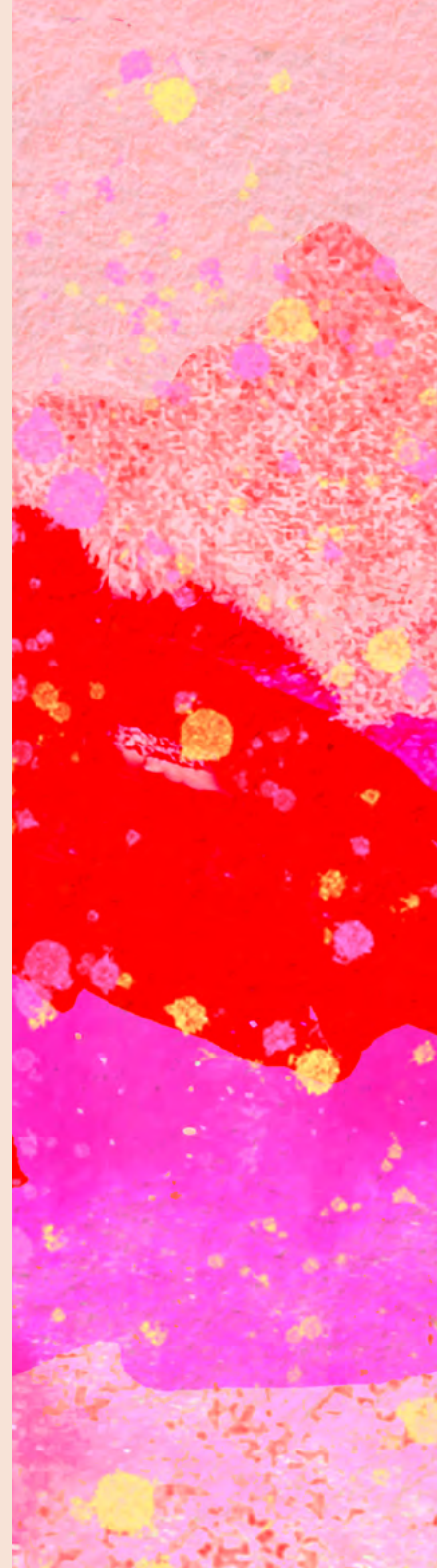
Ja ehkä saat lämpöä siirrettyä
sydäimestäsi kaikkeen ulkona olevaan.

Sinä olet lämpimin & kaunein
mitä tiedän.

Mutta kaikki tarvitsevat tuulta.

Sitä minäkin joskus kaipasin
& sinua.

Rakkauden mato
kurkottaa tähtiin
ilolla jaamme tietoa
uudesta symbioosista.

Tulevaisuusruno:

NYKYPÄIVÄN HAASTEET JA KAMPPAILUT

KESTO: 10–30 MIN

Mieti ajankohtainen ongelma, kamppailu tai haaste. Minkälaisia ulottuvuuksia ja ilmiöitä ongelmaan tai haasteeseen liittyy?

Kirjoita runo käyttäen mahdollisimman monta eri näkökulmaa ongelmaan. Anna runon muodostua kaoottiseksi.

Kirjoita tämän jälkeen runo, joka ehdottaa haasteeseen ratkaisuja. Minkälaisia ratkaisuja tai toimintatapoja nousee esiin? Anna tämänkin runon rakentua rönsyileväksi.

Millaisia näkökulmia runojen välillä tapahtuva vuoropuhelu tuo esiin?

RYHMÄ:

Tehtävän voi tehdä myös ryhmässä. Keskustelkaa ja tunnistakaa yksi ongelma, johon haluatte muutosta. Kirjoittakaa ongelmasta yhdessä tai yksin runo. Runon voi kirjoittaa esimerkiksi yhdessä niin, että osallistujat ehdottavat säkeitä ja sanoja, ja ohjaaja kirjaa runon ylös. Ratkaisujen runot voi laatia yksin tai yhdessä.

Tulevaisuusruno:

MUUTTUJAT YMPÄRILLÄ

KESTO: 20–30 MIN

Runoudessa monenlaiset asiat voivat tapahtua samanaikaisesti. Tämän harjoituksen avulla voit tarkastella maailman muuttumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä useista eri näkökulmista. Harjoitus perustuu ennakoitimenetelmiin kuuluvaan PESTE-analyysiin. PESTE-analyysi auttaa tunnistamaan ja tarkastelemaan muutosta eri osa-alueiden kautta*.

Ajattele muutosta. Muutos voi olla koko maailmaa koskettava (ilmastonmuutos, kestävä kehitys, rauha), oman yhteisösi kokoinen muutos, tai jokin henkilökohtainen muutos.

Mieti muutosta seuraavista näkökulmista. Minkälaisia muutoksia näistä näkökulmista on tapahtumassa nyt ja tulevaisuudessa? Minkälaisia muutoksia tarvittaisiin?

- Poliittinen (esim. poliittinen toiminta, päätökset, vaalit).
- Taloudellinen (esim. taloustilanne, ostovoima, työllisyys).
- Sosiaalinen (esim. väestörakenne, koulutus, elämäkatsomukset).
- Teknologinen (esim. teknologian kehitys ja käyttöönotto).
- Ekologinen (esim. ympäristö, ilmasto, muu fyysinen ympäristö).

Lisäksi voit lisätä näkökulmiin esimerkiksi kulttuurin, lain tai filosofian näkökulman.

Kirjoita runo niin, että otat huomioon ainakin kolme edellä luetelluista näkökulmista. Miten ne toteutuvat samanaikaisesti? Miten ne nivoutuvat toisiinsa? **TEHTÄVÄ JATKUU →**

Eri näkökulmiin liittyy hiukan erilaista kieltä; talouspuhe eroaa esimerkiksi kulttuurin kielestä. Mitä tapahtuu, jos sekoitat erilaisia puhetapoja ja kieliä toisiinsa.

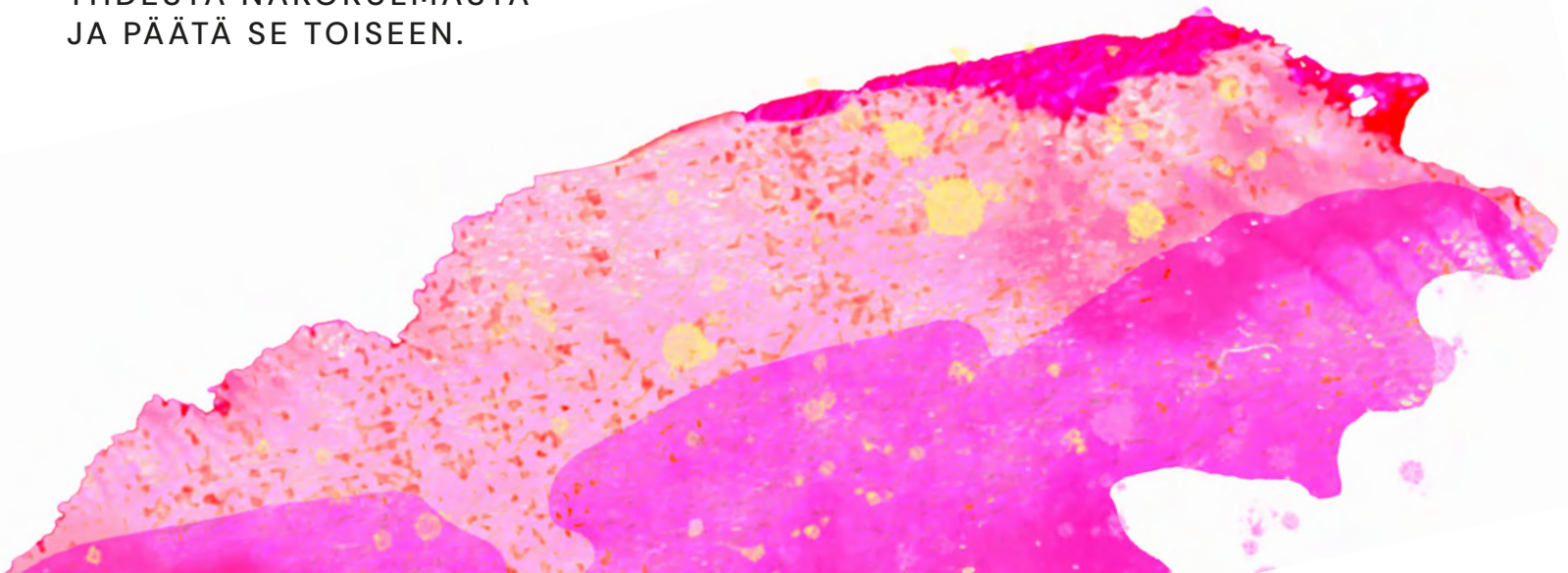
Voit kokeilla leikkiä kielellä; aloita lause yhdestä näkökulmasta ja päättää se toiseen.

RYHMÄ:

Voit tehdä harjoituksen ryhmässä ensin keskustelemalla näkökulmista tai keräämällä osallistujilta huomioita muutoksista. Runot voi laatia yhteistyössä pienryhmissä.

* Poussa & Ylikoski 2024.

VOIT KOKEILLA LEIKKIÄ
KIELELLÄ; ALOITA LAUSE
YHDESTÄ NÄKÖKULMASTA
JA PÄÄTÄ SE TOISEEN.

KUVITELLEN

Tulevaisuusruno:

TOISEN UTOPIA

KESTO: 10–20 MIN

Runon puhujaa muuttamalla voit muuttaa runon suuntaa. Kuvittele kaunis ja onnellinen tulevaisuus jollekin toiselle. Tämä toinen voi olla sinulle tuttu ja tärkeä ihminen, tai sitten voit käyttää julkisuuden hahmoa, tai keksiä kuvitteellisen hahmon.

Kirjoita 5–8 säkeen mittainen runo, jossa kuvailet tätä hyvää tulevaisuutta. Mikä tekee tulevaisuudesta hänelle hyvän ja turvallisen ja onnellisen?

Kirjoitettuaasi säkeet ensin hän-muodossa, muuta ne minämuotoon, ikään kuin kuvailisitkin nyt omaa tulevaisuuttasi.

Miten runon tunnelma muuttuu?

Rakkaus lentää.

Pingu kävelee metsässä.

Pingu ui rakkauden meressä.

Avaruus lentää.

*Silloin olit yhteydessä kaikkiin
ja silti yksin kuin lajisi viimeinen
sukupuuton maaliviivalla.*

*Mutta tänään on onneksi toisin,
terveisin lapsesi lapsi.*

Tulevaisuusruno:

TULEVAISUUDEN KUVA

KESTO 10–20 MIN

Ajattele itsellesi tuttua paikkaa maailmassa. Se voi olla kotonasi, työmatkasi varrella, lähipuisto tai vaikka ruokakauppa.

Kirjoita 5–8 säettä, jotka kuvailevat tuota paikkaa sellaisena, kun se nyt on. Miltä paikassa näyttää? Miltä siellä kuulostaa tai tuoksuu? Miltä paikassa tuntuu olla?

Valitse sen jälkeen jokin ajankohta tulevaisuudessa; viiden vuoden päässä, 50 vuoden päässä, 500 vuoden päässä.

Miltä itsellesi tuttu paikka näyttää, tuntuu, kuulostaa silloin?

Kirjoita aiemmin kirjoittamiesi tätä hetkeä kuvaavien säkeiden rinnalle uudet säkeet, jotka kertovat siitä, mikä tulevaisuudessa on toisin.

RYHMÄ:

Tehtävän voi tehdä ryhmässä myös miettimällä esimerkiksi yhteisölle tai järjestölle tärkeää paikkaa.

Tulevaisuusruno:

RUNO TULEVAISUUTEEN

KESTO 10–20 MIN

Runous on tunteen kieli. Tässä harjoituksessa kokeilemme taltioida tunteita runoon tulevaisuutta varten.

Kirjoita itsellesi runotervehdys viidentoista vuoden päähän.

Kerro tulevaisuuden minällesi asioista, jotka ovat sinulle tärkeitä nyt.

Minkälaisin sanoin kuvailisit hänelle tätä hetkeä? Mistä pidit? Miltä aamusi tuntuivat? Mikä oli sinulle tärkeintä? Mitä pelkäsit? Mikä oli kauneinta?

Käytä kuvailevaa kieltä. Yritä tallentaa sanoihisi sellaisia tunteita, jotka ovat sinulle tärkeitä juuri nyt.

Mitä tulevaisuuden minä muistaa tästä hetkestä lukiessaan runoa?

RYHMÄ:

Tee tehtävä ryhmässä laatimalla lopuksi yhteinen runo tulevaisuuteen. Mikä on juuri teidän yhteisöllenne sellaista tärkeää, jonka haluatte tallentaa runoon?

Tulevaisuusruno:

OLE JOKU TOINEN

KESTO: 10–20 MIN

Kuvittele että olet jokin toinen.

Voit olla toinen ihminen, jokin eliö, materia, toislajinen, asia, vaikka planeetta.

Kerro maailmastasi. Miltä maailma tuntuu? Miltä maailmasi näyttää? Mikä on sinulle tärkeää? Miten toimit?

Kirjoita runo tästä näkökulmasta käsin.

Voit sijoittaa runosi tähän hetkeen tai tulevaisuuteen.

KUVITTELE ETTÄ OLET JOKIN
TOINEN. VOIT OLLA TOINEN
IHMINEN, JOKIN ELIÖ, MATERIA,
TOISLAJINEN, ASIA, VAIKKA
PLANEETTA.

KOHTI KESTÄVIÄ TULEVAISUUKSIA

Tulevaisuusruno:

MITEN TOIMIMME KOHTI PAREMPAA TULEVAISUUTTA?

KESTO: 10–20 MIN

Mieti millainen olisi tulevaisuus, johon haluaisit päätyä tai jonka haluaisit toteutuvan. Miten minun tai meidän pitäisi toimia, jotta saavutamme toivotun tulevaisuuden?

Kuvaile runon keinoin sellaista toimintaa tässä ajassa, joka johtaa haluttuun lopputulokseen. Mitä voisin tehdä asian eteen tänään? Entä kuukauden päästä? Mitä voin tehdä omassa arjessani? Entäpä työni kautta, tai vapaaehtoistyössä, tai ystäväieni kanssa? Älä kirjoita runoon haluttua lopputulosta, pitäydy vain toiminnan kuvaamisessa.

RYHMÄ:

Tee harjoitus ryhmässä esimerkiksi kuvittelemalla ensin yhdessä, minkälainen olisi hyvä tulevaisuus. Tämän jälkeen kukin osallistuja kirjoittaa runon keinoin tavoista, joilla tulevaisuuteen päästään. Lopulta kaikki eri tavat yhdistetään yhdeksi runoksi.

Tulevaisuusruno:

MINUSTA MEIHIN

KESTO 10–20 MIN

Kirjoita viiden säkeen mittainen lista tulevaisuuteen liittyvistä asioista, kokemuksista, tunteista; aloita jokainen säe sanoilla ”minä olen”. Kirjoita seuraavat viisi säettä muodossa ”me olemme”.

Valitse kirjoittamistasi säkeistä yksi minämuotoinen ja yksi me-muotoinen, ja kirjoita niiden väliin kolme uutta säettä – nämä voivat olla vapaamuotoisia. Näissä kolmessa säkeessä voit kuvailla tapahtumia, tunnelmia, asioita, jotka muuttuvat maailmassa.

”Minä olen”...

Säe 1

Säe 2

Säe 3

”Me olemme”...

Harjoituksen voi toistaa niin, että valitset uudet minä- ja me säkeet, ja kirjoitat niiden väliin kolmen säkeen mittaisen polun.

Miten kirjoittamasi runot eroavat toisistaan? Entä mitä tapahtuu runolle, jos aloitat ensin me-muotoisella säkeellä, ja kuljet siitä kolmen säkeen kautta minämuotoiseen säkeeseen?

RYHMÄ:

Ryhmässä voitte laatia ”Me olemme” -runon yhteistyössä tai liittää useat runot yhdeksi.

Tulevaisuusruno:

MIELENOSOITUS

KESTO 20–30 MIN

Mieti sinulle tai yhteisöllesi tärkeä asia, johon haluaisit muutosta. Millaisen runon voisi lausua tai huutaa mielenosoituksessa tai kirjoittaa mielenosoituskylyttiin.

Kirjoittakaa runo.

Minkälaisin sanavalinnoin ja säkein voitte vaikuttaa kuulijaan, joka kuulee huutonne, tai sivustakatsojaan, joka lukee kylttinne? Minkälaiset sanat välittävät juuri sen viestin, jonka haluatte jakaa?

Kokeilkaa yhdessä, miten vähin sanoin saatte runon viestimään teille tärkeän asian?

RYHMÄ:

Miettikää teille tärkeä asia yhdessä ryhmässä. Kirjoittakaa lopuksi yhteinen runo. Järjestäkää oma mielenosoitus tai osallistukaa mielenosoitukseen, jossa tuotte runot esiin.

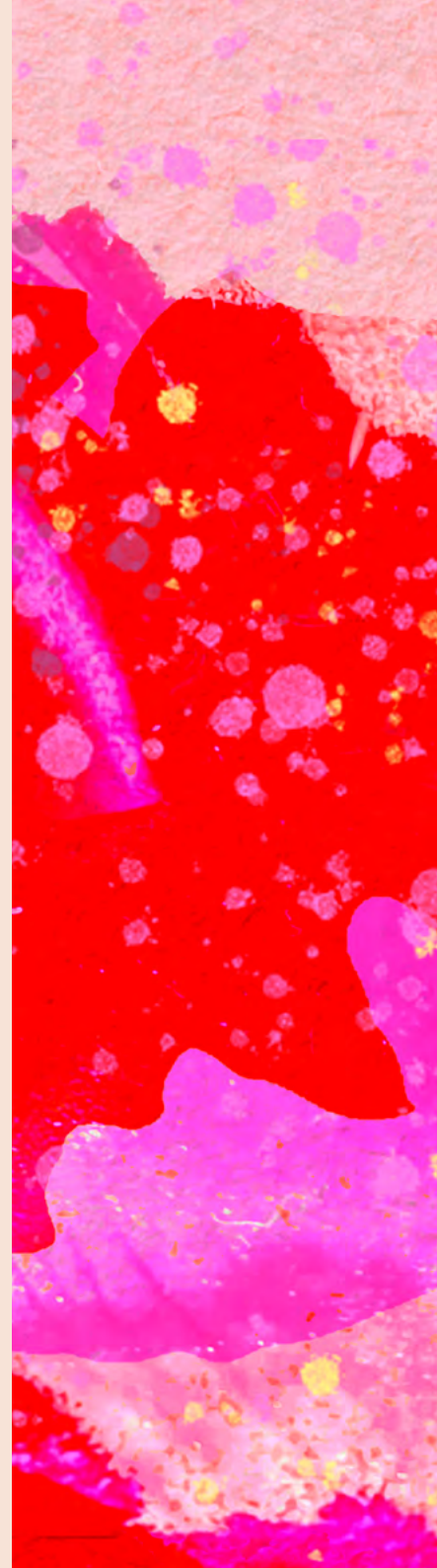

Listaan tulevaisuudelle vaihtoehtoja
maa, meri vai avaruus
vai sekä että

ote tiukasti maankamaran kerroksissa
sukellus meren pohjaan, jota emme näe
vaiko kaapata asteroidi ja sen kaikki aarteet.
Kenties totuus ei ole tavaroissa?

Listaan tulevaisuudelle vaihtoehtoja.

Tulevaisuudessa olen osa välittävää
verkostoa,
meitä ei jätetä yksin.
Ystävät tuovat turvaa,
löytyy vaihtoehto.
Löytyy valtaa vaikuttaa hyvään.
Löytyy vaurautta myönteiseen.

LÄHTEITÄ JA LUETTAVAA

Aalto, H., Heikkilä, K., Keski-Pukkila, P., Mäki, M. & Pöllänen, M. (toim.) 2022. Tulevaisuudentutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä. Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia julkaisu 1/2022, Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. urn.fi/URN:ISBN:978-952-249-563-1

Dufva, M., Grabtchak, A., Ikäheimo, H-P., Lähdemäki-Pekkinen, J., & Poussa, L., 2021. Vaikuta tulevaisuuteen. Haasta, kuvittele ja toimi. Sitran julkaisu. sitra.fi/julkaisut/vaikuta-tulevaisuuteen

Dufva, M., Lähdemäki-Pekkinen, J., Poussa, L. & Rekola, S. 2024. Tulevaisuusvalta. Lisää ääniä tulevaisuuskeskusteluun. Sitran julkaisu. sitra.fi/julkaisut/tulevaisuusvalta/#kaikkien-aani-ei-kuulu-vaikka-tulevaisuus-on-yhteinen

Poussa, L. & Ylikoski, T. 2024. PESTE. Sitra työkalu. sitra.fi/caset/peste

KSL-opintokeskus. Kulttuuriaktivismi ksl.fi/kulttuuriaktivismi/mita-on-kulttuuriaktivismi

Jos haluat löytää luettavaksesi runoutta, piipahda lähikirjastosi runohyllyllä, tai vilkaise Runografi-sivustoa osoitteessa runografi.fi.

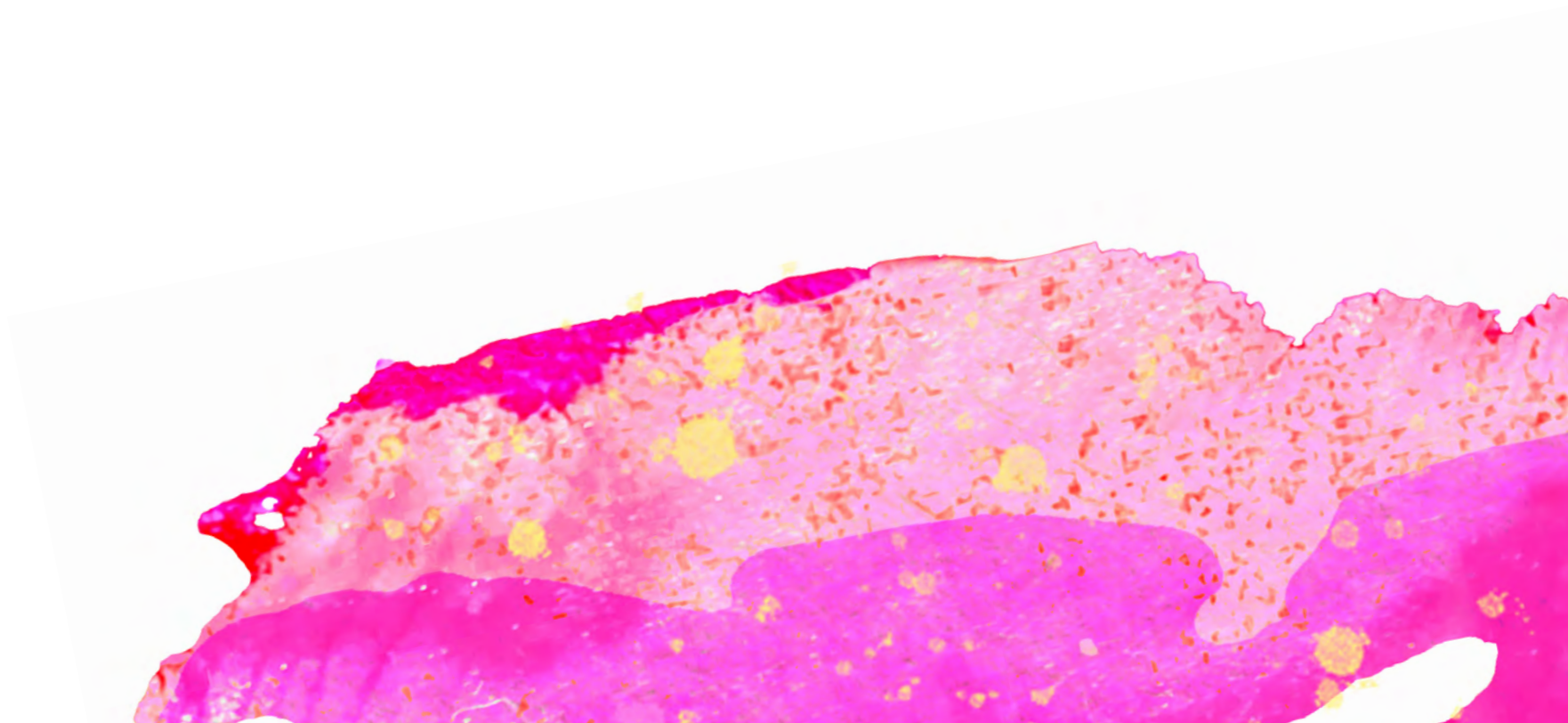
LIITTEET

LIITE 1: Tulevaisuussanaruudukko 1

LIITE 2: Tulevaisuussanaruudukko 2

LIITE 3: Tulevaisuussanaruudukko 3

LIITE 4: Turvallisemman tilan periaatteet

TULEVAISUUSSANARUUDUKKO

Valitse alla olevasta ruudukosta 3-5 sanaa, jotka puhuttelevat sinua erityisesti. Keksi näiden lisäksi 3-5 omaa sanaa, jotka liittyvät mielessäsi tulevaisuuteen.

Kirjoita valitsemiasi ja keksimiäsi sanoja käyttäen lyhyt runo tulevaisuudesta. Minkälainen tulevaisuus on?

Runo voi olla pelkkä luettelo, tai voit täydennellä sanojasi muilla sanoilla kokonaisiksi säkeiksi ja säkeistöiksi. Runon muoto on vapaa.

TIETO

VAPAUS

TYÖ

TOTUUS

RUOKA

KRIISI

YSTÄVYYS

MUSIIKKI

APU

MUUTOS

TERVEYS

KONE

KONFLIKTI

TEKNOLOGIA

METSÄ

DEMOKRATIA

VESI

LUOTTAMUS

ELÄVÄ

AVARUUS

PERHE

SÄHKÖ

VERKOSTO

YKSITYISYYS

LOHTU

TULEVAISUUSSANARUUDUKKO

Valitse alla olevasta ruudukosta 3-5 sanaa, jotka puhuttelevat sinua erityisesti. Keksi näiden lisäksi 3-5 omaa sanaa, jotka liittyvät mielessäsi tulevaisuuteen.

Kirjoita valitsemiasi ja keksimiäsi sanoja käyttäen lyhyt runo tulevaisuudesta. Minkälainen tulevaisuus on?

Runo voi olla pelkkä luettelo, tai voit täydennellä sanojasi muilla sanoilla kokonaisiksi säkeiksi ja säkeistöiksi. Runon muoto on vapaa.

RAKKAUS

LOHTU

KÖYHYYS

ILO

LUOVUUS

KAUPUNGIT

MARKKINAT

LASKEMINEN

VERKOSTO

ERI-
ARVOISUUS

PAINOVOIMA

POPULISMI

APU

TIETO

LUKEMINEN

SÄÄNNÖT

AVARUUS

LÄPI-
NÄKYVYYS

ELÄVÄ

SKAALAU

YSTÄVYYS

VESI

TOTUUS

HOIVA

KONE

TULEVAISUUSSANARUUDUKKO

TÄYTÄ RUUDUKKO OMILLA SANOILLA! Valitse sitten ruudukosta 3-5 sanaa, jotka puhuttelevat sinua erityisesti. Keksi näiden lisäksi 3-5 omaa sanaa, jotka liittyvät mielessäsi tulevaisuuteen.

Kirjoita valitsemiasi ja keksimiäsi sanoja käyttäen lyhyt runo tulevaisuudesta. Minkälainen tulevaisuus on?

Runo voi olla pelkkä luettelo, tai voit täydennellä sanojasi muilla sanoilla kokonaisiksi säkeiksi ja säkeistöiksi. Runon muoto on vapaa.

TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

LIITE 4

Turvallisemman tilan periaatteilla tavoitellaan tilaa, jossa kaikki voivat omalla toiminnallaan rakentaa yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä sekä keskustelua. Luomme turvallisempaa tilaa yhdessä. Jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi ilman pelkoa syrjinnästä ja häirinnästä.

Oppiminen

Kysymykset ja erehdykset ovat sallittuja ja osa oppimisen prosessia.

Pitäydymme keskusteluissa koulutuksen aiheissa. Kohtaamme uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti.

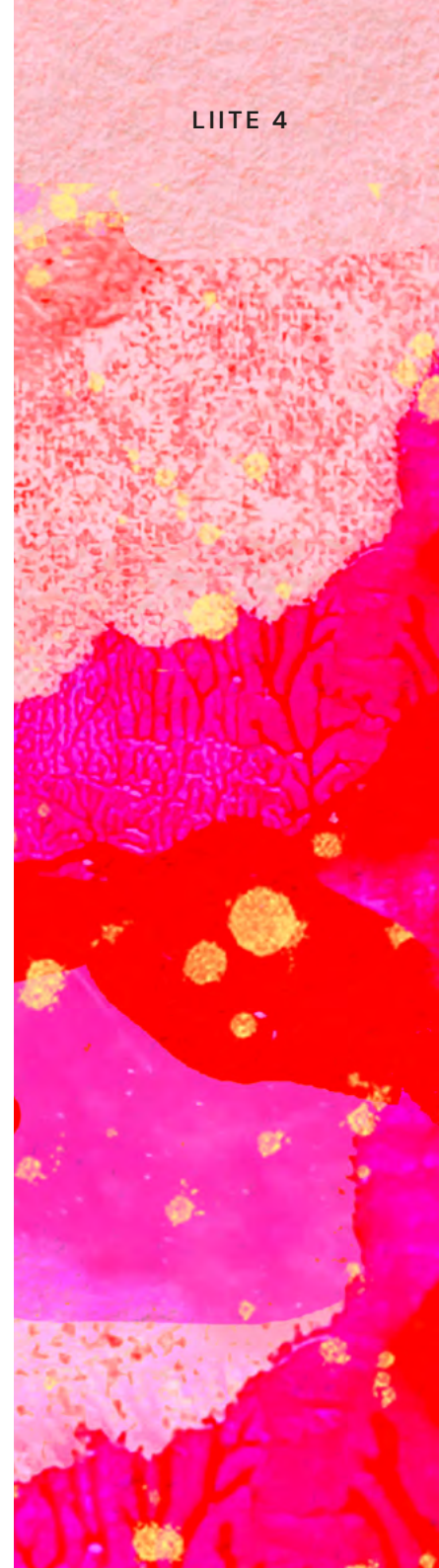
Osallisuus

Huolehdimme siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua. Annamme puheenvuoron ja pysähdymme kuuntelemaan toisiamme. Kunnioitamme muiden mielipiteitä. Emme vähättele toisen kokemusta.

Kunnioittaminen

Kunnioitamme toistemme itsemäärittelyä emmekä toimi olettamuksiimme perustuen. Ulkoapäin ei voi päätellä ihmisen seksuaalisuutta, sukupuolta, suhdemuotoa, kansallisuutta, kulttuuria, kieltä, uskontoa, arvoja, terveydentilaa tai toimintakykyä. Kunnioitamme jokaisen fyysistä tilaa.

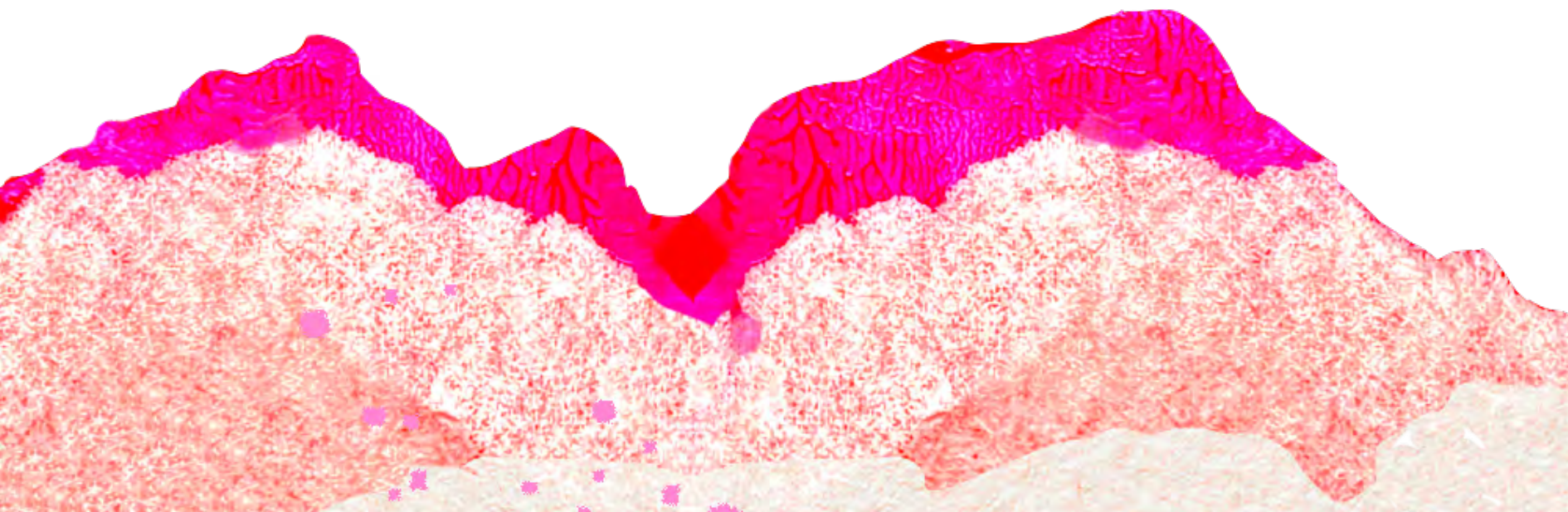
JATKUU →

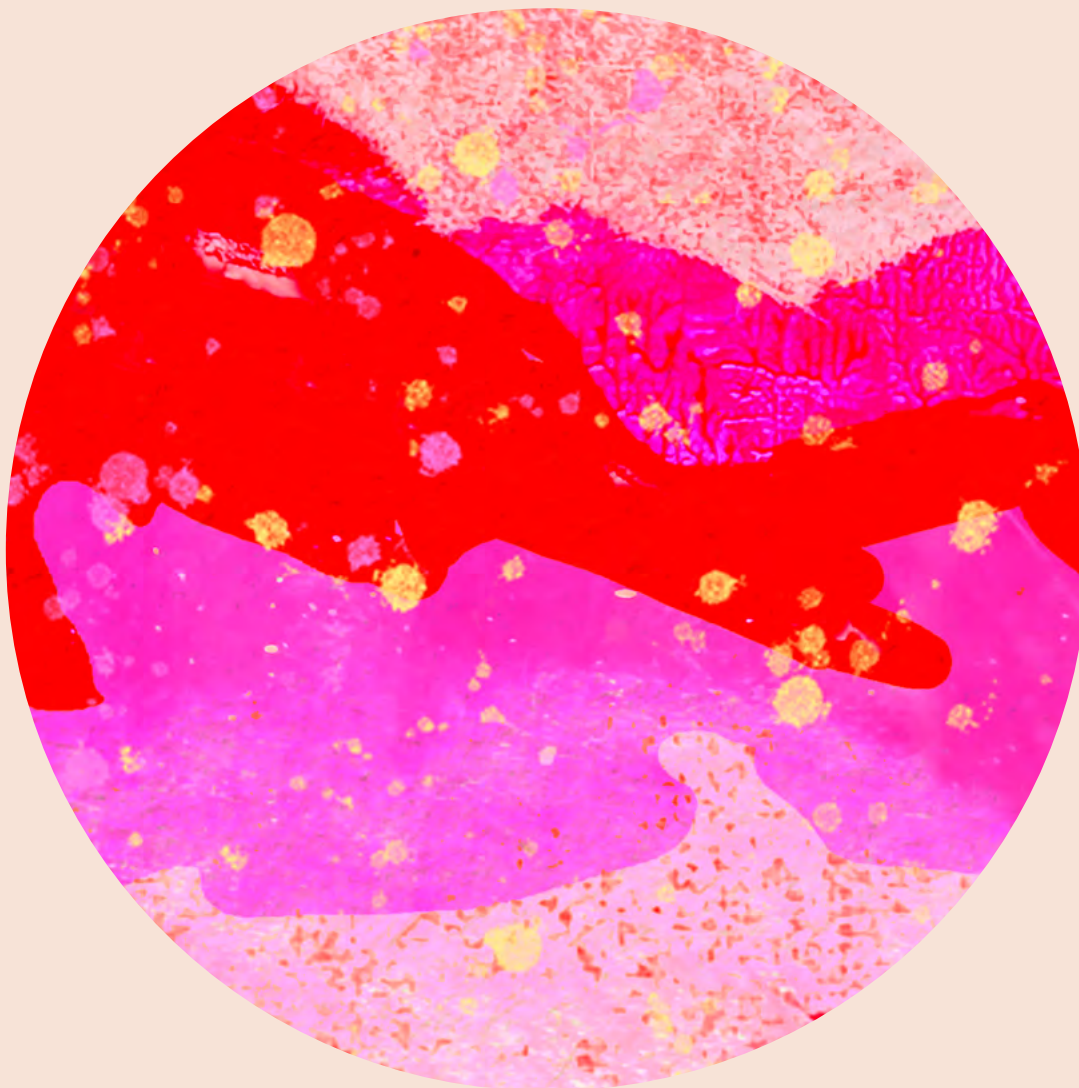
Syrjimätön kieli

Kiinnitämme huomiota erilaisia ihmisiä kunnioittavaan puheeseen ja vältämme stereotyyppisiä ilmaisuja. Emme pilkkaa, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillamme ja käytöksellämme. Pidättäydymme ulkonäön arvostelusta, juoruilusta, syrjivistä vitseistä ja seksuaalissävytteisistä puheista.

Suhtaudumme ymmärtäväisesti toisten virheisiin. Jos loukkaat tahallisesti tai tahattomasti, pyydä anteeksi.

[KSL.FI/KULTTUURIAKTIVISMI/TULEVAISUUSRUNOUS](https://ksl.fi/kulttuuriaktivismi/tulevaisuusrunous)